ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ - ਸਬਦ ੫੦

ਗੁਣਵੰਤੀ ਗੁਣ ਵੀਥਰੈ ਅਉਗੁਣਵੰਤੀ ਝੂਰਿ ॥

ਰਾਗੁ ਸਿਰੀਰਾਗੁ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ੧੭

ਗੁਣਵੰਤੀ ਗੁਣ ਵੀਥਰੈ ਅਉਗੁਣਵੰਤੀ ਝੂਰਿ ॥
ਜੇ ਲੋੜਹਿ ਵਰੁ ਕਾਮਣੀ ਨਹ ਮਿਲੀਐ ਪਿਰ ਕੂਰਿ ॥
ਨਾ ਬੇੜੀ ਨਾ ਤੁਲਹੜਾ ਨਾ ਪਾਈਐ ਪਿਰੁ ਦੂਰਿ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਪੂਰੈ ਤਖਤਿ ਅਡੋਲੁ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੂਰਾ ਜੇ ਕਰੇ ਪਾਈਐ ਸਾਚੁ ਅਤੋਲੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਹਰਿਮੰਦਰੁ ਸੋਹਣਾ ਤਿਸੁ ਮਹਿ ਮਾਣਕ ਲਾਲ ॥
ਮੋਤੀ ਹੀਰਾ ਨਿਰਮਲਾ ਕੰਚਨ ਕੋਟ ਰੀਸਾਲ ॥
ਬਿਨੁ ਪਉੜੀ ਗੜਿ ਕਿਉ ਚੜਉ ਗੁਰ ਹਰਿ ਧਿਆਨ ਨਿਹਾਲ ॥੨॥
ਗੁਰੁ ਪਉੜੀ ਬੇੜੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ ਤੁਲਹਾ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥
ਗੁਰੁ ਸਰੁ ਸਾਗਰੁ ਬੋਹਿਥੋ ਗੁਰੁ ਤੀਰਥੁ ਦਰੀਆਉ ॥
ਜੇ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਊਜਲੀ ਸਤ ਸਰਿ ਨਾਵਣ ਜਾਉ ॥੩॥
ਪੂਰੋ ਪੂਰੋ ਆਖੀਐ ਪੂਰੈ ਤਖਤਿ ਨਿਵਾਸ ॥
ਪੂਰੈ ਥਾਨਿ ਸੁਹਾਵਣੈ ਪੂਰੈ ਆਸ ਨਿਰਾਸ ॥
ਨਾਨਕ ਪੂਰਾ ਜੇ ਮਿਲੈ ਕਿਉ ਘਾਟੈ ਗੁਣ ਤਾਸ ॥੪॥੯॥

ਸਾਰ: ਜਿਹੜੇ ਬਿਬੇਕ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੇ ਰਸੀਏ ਹਨ, ਉਹ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੋਂ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਖੋਜ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਾਰੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਇਕ ਰਸ ਵਿਆਪੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨੇਕ ਜਨ ਚੰਗਿਆਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਵਜੋਂ ਸੋਭਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਹੜੇ ਨੇਕੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਕਸਰ ਪਛਤਾਵੇ ਨਾਲ ਝੂਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਣਵੰਤੀ ਗੁਣ ਵੀਥਰੈ ਅਉਗੁਣਵੰਤੀ ਝੂਰਿ ॥

ਨੇਕ ਜਨ ਚੰਗਿਆਈ ਦੇ ਮੁਜਸਮੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਭਟਕੇ ਹੋਏ ਪਛਤਾਵੇ ਵਿਚ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਲੋੜਹਿ ਵਰੁ ਕਾਮਣੀ ਨਹ ਮਿਲੀਐ ਪਿਰ ਕੂਰਿ ॥

ਇੱਕ ਸਾਧਕ ਜੋ ਸਦੀਵੀ ਦੈਵੀ ਸਾਥ ਦਾ ਅਭਿਲਾਖੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਧੋਖੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਜ ਸਕਦਾ।

ਨਾ ਬੇੜੀ ਨਾ ਤੁਲਹੜਾ ਨਾ ਪਾਈਐ ਪਿਰੁ ਦੂਰਿ ॥੧॥

ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਿਸ਼ਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬੇੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਸਾਥੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਦੂਰ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਰੂਹਾਨੀ ਗਿਆਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੈਵੀਤਵ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜ ਸਕਦਾ। (੧)

ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਪੂਰੈ ਤਖਤਿ ਅਡੋਲੁ ॥

ਮੇਰੀ ਮਾਲਕ, ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਸਤਾ, ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ, ਅਥਾਹ ਊਰਜਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੂਰਾ ਜੇ ਕਰੇ ਪਾਈਐ ਸਾਚੁ ਅਤੋਲੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਜਿਹੜੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੋਂ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਿਬੇਕ ਦੇ ਅਭਿਲਾਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਥਾਹ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। (੧)(ਠਹਿਰਾਉ)

ਪ੍ਰਭੁ ਹਰਿਮੰਦਰੁ ਸੋਹਣਾ ਤਿਸੁ ਮਹਿ ਮਾਣਕ ਲਾਲ ॥

ਏਕਤਾ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਰਤਨਾਂ ਅਤੇ ਲਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜੇ ਹੋਏ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਬਿਖੇਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਕਿ ਏਕਤਾ ਅਨਮੋਲ ਹੈ।

ਮੋਤੀ ਹੀਰਾ ਨਿਰਮਲਾ ਕੰਚਨ ਕੋਟ ਰੀਸਾਲ ॥
ਸੁਚੇ ਮੋਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੀਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਿਆ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਨ ਸ਼ੁੱਧ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਮੂਲ ਤੱਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਦਾ ਹੈ।

ਬਿਨੁ ਪਉੜੀ ਗੜਿ ਕਿਉ ਚੜਉ ਗੁਰ ਹਰਿ ਧਿਆਨ ਨਿਹਾਲ ॥੨॥
ਪੌੜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਏਕਤਾ ਦੇ ਬਿਬੇਕ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਸੱਚੀ ਬੁਲੰਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। (੨)

ਗੁਰੁ ਪਉੜੀ ਬੇੜੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ ਤੁਲਹਾ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥
ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਵਾਲੀ ਸੂਝ ਸਾਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੌੜੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏਕਤਾ ਰੂਪੀ ਬਿਬੇਕ ਇੱਕ ਬੇੜੀ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਔਖੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੁ ਸਰੁ ਸਾਗਰੁ ਬੋਹਿਥੋ ਗੁਰੁ ਤੀਰਥੁ ਦਰੀਆਉ ॥
ਬਿਬੇਕ ਤਲਾਅ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਵਾਂਗ ਅਣਜਾਣ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਧਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਮ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਊਜਲੀ ਸਤ ਸਰਿ ਨਾਵਣ ਜਾਉ ॥੩॥
ਜੇਕਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਿਬੇਕ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਬਣੋ। (੩)

ਪੂਰੋ ਪੂਰੋ ਆਖੀਐ ਪੂਰੈ ਤਖਤਿ ਨਿਵਾਸ ॥

ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੰਘਾਸਣ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਵਾਸ ਕਰ ਲਵੇ।

ਪੂਰੈ ਥਾਨਿ ਸੁਹਾਵਣੈ ਪੂਰੈ ਆਸ ਨਿਰਾਸ ॥

ਸੰਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਸੰਸਾਮਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਵਸਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੂਰਨਤਾ ਨਾਲ ਗਲਵਕੜੀ ਵਿਚ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਾਨਕ ਪੂਰਾ ਜੇ ਮਿਲੈ ਕਿਉ ਘਾਟੈ ਗੁਣ ਤਾਸ ॥੪॥੯॥

ਨਾਨਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵੀ ਮੂਲ ਗੁਣ ਅਟੱਲ ਅਤੇ ਸਦਾ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। (੪)(੯)

ਤੱਤ: ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਾਕਈ ਸੰਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮੂਲ ਗੁਣ ਅਡੋਲ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੂਝ ਦੀ ਇਹ ਡੂੰਘੀ ਅਵਸਥਾ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਮਈ ਖੰਡ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਨਇੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ

Oneness In Diversity Research Foundation

ਵੈੱਬਸਾਈਟ: **OnenessInDiversity.com**

ਈਮੇਲ: **onenessindiversityfoundation@gmail.com**